

UDK: 343.346.2

SISTEM KRIVIČNIH SANKCIJA ZA UČINIOCE SAOBRAĆAJNIH KRIVIČNIH DJELA

SYSTEM OF CRIMINAL SANCTIONS FOR PERPETRATORS OF TRAFFIC CRIMINAL OFFENCES

Dragan Jovašević¹, Milena Simović² i Marina M. Simović³

Sažetak: U cilju obezbjeđenja uslova za nesmetano odvijanje javnog saobraćaja od nesavjesnih pojedinaca, sva savremena krivična zakonodavstva predviđaju različita protivpravna, nedozvoljena ponašanja koja su u Republici Srbiji propisana kao saobraćajni prekršaji, saobraćajni privredni prestupi ili saobraćajna krivična djela. Saobraćajna krivična djela predstavljaju najteže oblike i vidove ugrožavanja bezbjednosti javnog saobraćaja za čije su učinioce u Republici Srbiji propisane različite vrste i mjere krivičnih sankcija: kazne i mjere bezbjednosti specifičnog karaktera o čijim karakteristikama se govori u ovom radu. Propisivanje ovih sankcija ima veliki značaj i za funkcionisanje lokalne zajednice.

Ključne riječi: krivično djelo, javni saobraćaj, ugrožavanje, kazna, mjere bezbjednosti

Summary: In order to secure conditions for unobstructed public traffic in case of unconscionable individuals, all contemporary criminal legislations foresee different unlawful, prohibited behaviors which are stipulated in Republic of Serbia as traffic misdemeanors, traffic economic offences or traffic criminal offences. Traffic criminal offences represent the most severe forms and aspects of endangerment of public traffic safety. Different forms and measures of criminal sanctions - penalties and safety measures of specific character are stipulated for the perpetrators of these traffic criminal offences in Republic of Serbia. The characteristics of these penalties and safety measures are the subject of this paper. Prescription of these sanctions is of great importance and for the functioning of the local community.

Keywords: criminal offences, public traffic, endangerment, penalty, safety measure

1. OPŠTE KARAKTERISTIKE SAOBRAĆAJNIH KRIVIČNIH DJELA

Saobraćajna krivična djela ili krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja su u Republici Srbiji propisana u glavi XXVI, pod nazivom „Krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja“ (čl. 289–297) Krivičnog zakonika.⁴ Ova djela predstavljaju posebnu kategoriju opšteopasnih krivičnih djela, budući da se njihovom radnjom izvršenja prouzrokuje opasnost⁵ po život, tjelesni integritet i zdravlje individualno neodređenih ljudi, odnosno njihovu imovinu neodređenu po vrsti, obimu i vlasništvu⁶ (Jovašević, 2014,

---

¹ Redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu, Trg kralja Aleksandra 11, 18000 Niš, Srbija, e-mail jovashana@ptt.rs

² Zamjenik sekretara u Sekretarijatu za zakonodavstvo Vlade Republike Srpske i vanredni profesor na Fakultetu za bezbjednost i zaštitu Nezavisnog univerziteta u Banjoj Luci, Banja Luka, Rade Vranješević 159, e-mail milena.s@blic.net

³ Sekretar Ombudsmana za djecu Republike Srpske i docent na Fakultetu pravnih nauka Univerziteta „Apeiron“ u Banjoj Luci, Banja Luka, Desanke Maksimović 10 L-1, e-mail marina.simovic@gmail.com

⁴ Krivični zakonik (2005), Službeni glasnik Republike Srbije, broj 85/05. U daljem tekstu: KZRS.

⁵ Izvršilac krivičnog dela Ugrožavanje javnog saobraćaja iz člana 289 stav 1 KZRS može biti lice koje upravlja vozilom s tim što nije od značaja da li ono ima dozvolu za upravljanje tim vozilom. Osim lica koje upravlja vozilom, učesnikom u saobraćaju se, prema Zakonu o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima (član 10 stav 47), smatra i pješak, jer i on obavezan na poštovanje saobraćajnih propisa i može njihovim kršenjem izazvati konkretnu opasnost po druge učesnike. Tako, kada se kreću po kolovozu u naselju, pješaci mogu koristiti lijevu ili desnu stranu, zavisno od svoje ocjene koja je od njih sigurnija za kretanje, s tim što se moraju kretati bliže ivici kolovoza, i to veoma pažljivo i na način kojim ne ometaju ili ne sprečavaju saobraćaj vozila (Presuda Vrhovnog suda Srbije, Kž I 914-87 od 23. oktobra 1987. godine).

⁶ Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, u svijetu godišnje umire oko 1.200.000 ljudi od posljedica nezgoda samo u drumskom saobraćaju, a teško tjelesno povrijedi više od 5.000.000 ljudi. To znači da od posljedica nezgoda u drumskom saobraćaju svake tri sekunde umire po jedan čovjek, a u svakoj sekundi najmanje jedna osoba je teško povrijeđena. Prosječno svakodnevno u saobraćaju na svim putevima svijeta život izgubi više od 3.300 ljudi, a 66.000 ljudi bude teže ozljeđeno, uz više od 30 miliona invalidnih osoba zbog posljedica saobraćajnih nezgoda. To je rezultiralo da Ujedinjene nacije period od 2011. do 2020. godine proglase Dekadom za povećanje stepena sigurnosti u saobraćaju u svim zemljama članicama UN.

178–181). Zbog te karakteristike ova su djela bila sistematizovana u ranijem jugoslovenskom socijalističkom krivičnom zakonodavstvu (sa važnošću do 1. jula 1977. godine) u grupi krivičnih djela protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine.

Krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja imaju dvojaki objekt zaštite. To su: a) bezbjednost javnog saobraćaja (suvozemnog, vazdušnog ili vodenog) i b) opšta sigurnost ljudi i imovine. S obzirom na to da prvi objekt zaštite ima pretežni, primaran, prevalentan značaj, to su ova djela i sistematizovana u posebnu grupu. Javni saobraćaj je nužna i potrebna društvena i privredna djelatnost od značaja za cjelokupno stanovništvo i privredni život zemlje, pa i šire. Saobraćajna sredstva kojima se odvija javni saobraćaj (u vidu motornih vozila ili drugih prevoznih sredstava, bez obzira na pogon) su omogućila veliku pokretljivost ljudi i robe unutar jedne države i između više država, pa i čitavih kontinenata.

Zbog posebnog značaja i potrebe da se obezbijedi sigurno i bezbjedno odvijanje javnog saobraćaja u cjelini ili u pojedinim segmentima, sva pozitivna krivična zakonodavstva (Jovašević, 2000, 205–210) predviđaju „saobraćajna krivična djela“ kao segment saobraćajne delinkvencije (u smislu sveukupnosti protivpravnih ponašanja kojima se ugrožavaju ili povređuju odnosi, dobra i vrijednosti u obavljanju javnog saobraćaja gdje, pored krivičnih djela, spadaju i prekršaji). Cilj ovih inkriminacija jeste da se prijetnjom primjene kazni preventivno podigne pažljivost i svijest svih učesnika u saobraćaju da sa pojačanim oprezom i odgovornošću poštuju saobraćajne propise i tehnička pravila u javnom saobraćaju i korišćenju saobraćajnih sredstava i na taj način doprinesu sprečavanju saobraćajnih nesreća sa velikim ljudskim i materijalnim gubicima⁷ (Jovašević, 2001, 42–53).

Upravo u cilju sprečavanja i suzbijanja saobraćajnih krivičnih djela, u Republici Srbiji su predviđene različite vrste sankcija. To su: a) kazne i b) mjere bezbjednosti.

KZRS, što je specifičnost u savremenom pravu, predviđa posebnu vrstu kazne za učinioce saobraćajnih krivičnih djela. To je kazna oduzimanja vozačke dozvole.

Pored kazni, srpsko krivično pravo za učinioce ovih krivičnih djela predviđa i specifične mjere bezbjednosti. To su: a) zabrana upravljanja motornim vozilom, b) oduzimanje predmeta i v) protjerivanje stranca iz zemlje.⁸

2. ODUZIMANJE VOZAČKE DOZVOLE

Pored kazne zatvora koja je, u posebnom dijelu KZRS, propisana za sva saobraćajna krivična djela, ovaj zakonik za učinioce ovih djela predviđa i jednu specifičnu vrstu kazne koja se jedino i isključivo može primijeniti u suzbijanju ovog oblika kriminaliteta. To je kazna oduzimanja vozačke dozvole (Jovašević, 2011, 543 i 544).

Oduzimanje vozačke dozvole je kazna koja se sastoji u oduzimanju vozačke dozvole učiniocu krivičnog djela za presudom određeno vrijeme (53 KZRS). To znači isključenje osuđenog lica iz mogućnosti upravljanja motornim vozilom, što predstavlja poseban oblik ograničenja slobode njegovog kretanja, izrazito specijalno-preventivnog karaktera. Ova se kazna izriče na vrijeme od jedne do tri godine, pri čemu se ovaj rok računa od dana pravnosnažnosti presude. Vrijeme koje je učinilac proveo u zatvoru se ne uračunava u vrijeme trajanje kazne. Ova kazna pretpostavlja da učinilac krivičnog djela poseduje vozačku dozvolu. To znači da se

---

⁷ Bez obzira na to što je oštećeni upravljajući sa vozilom pravovremeno mogao uočiti dolazak vozila optuženog i odustajanjem ili odlaganjem skretanja u lijevo sa kolovozne trake kojom se do tada kretao na kolovoznu traku, kojom se iz suprotnog smjera kretao optuženi, sačekati prolazak vozila kojim je upravljao optuženi i tako izbjeći saobraćajnu nezgodu, optuženi je takođe u interakciji sa oštećenim uzrokovao njen nastanak. Razlog tome je činjenica što se vozilom kretao brzinom od 103 km/h iako je brzina bila ograničena na 40 km/h usljed čega nije mogao svoje vozilo zaustaviti prije mjesta kontakta s vozilom oštećenog. To bi, s obzirom na udaljenost od mjesta kontakta dva vozila na kojoj je započeo kočenje, mogao učiniti da se kretao u granicama dopuštene brzine, pa se zbog takvog nepropisnog upravljanja vozilom ne može uspješno pozvati na načelo povjerenja u saobraćaju, na koje načelo se može pozvati samo onaj učesnik u saobraćaju čije je upravljanje vozilom bilo u skladu sa saobraćajnim propisima (Odluka Vrhovnog suda Federacije BiH, broj 070-0-Kž-07-000349 od 26. septembra 2007. godine).

⁸ Od 1. marta 2014. godine počinje primjena novog Zakona o prekršajima Republike Srbije („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 65/13). On uvodi prekršajni nalog koji omogućava da izvršilac prekršaja plati kaznu sa 50 odsto popusta, ako uplatu izvrši u roku od osam dana. Popust se odnosi samo na lakše prekršaje (npr. nevezivanje pojasa) i kazne sa fiksnim iznosom. Teži prekršaji (npr. prolazak kroz crveno svjetlo) obavezno idu pred sud, po hitnom postupku. Cilj je poboljšati naplatu od kazni za saobraćajne prekršaje i rasteretiti saobraćajnu policiju i prekršajne sudove.

ova kazna ne može izreći licu koje nema vozačku dozvolu ili, pak, stranom državljaninu koji takvu dozvolu posjeduje. Ova se kazna može izreći i kao glavna i kao sporedna kazna.

Dva su uslova za njeno izricanje (Jovašević, 2012, 213 i 214):

- da se radi o učiniocu krivičnog djela u vezi sa čijim izvršenjem ili pripremanjem je korišćeno motorno vozilo i
- ako je za učinjeno krivično djelo propisana kazna zatvora do dvije godine ili novčana kazna.

Korišćenje motornog vozila, u smislu uslova za primjenu ove kazne, može se shvatiti u dvojakom smislu:

- u užem smislu kada je motorno vozilo korišćeno kao sredstvo za izvršenje krivičnog djela (npr. djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja) i
- u širem smislu kada je motorno vozilo korišćeno na bilo koji način prilikom izvršenja bilo kojeg krivičnog djela.

Motorno vozilo je, u smislu člana 112 stav 25 KZRS, svako saobraćajno sredstvo na motorni pogon u suvozemnom, vodenom ili vazдушном саобраћају. Pri tom je Zakonik izričito predvidio da se ova kazna ne može izreći uz mjeru bezbjednosti zabrane upravljanja motornim vozilom.

Poslije pravnosnažnosti odluke suda kojom je izrečena kazna oduzimanja vozačke dozvole, sud prvog stepena, u smislu člana 194 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija⁹, izvršnu odluku dostavlja organu policije nadležnom prema mjestu prebivališta ili boravišta osuđenog lica u vrijeme kada je odluka postala pravnosnažna. Ako osuđeni upravlja motornim vozilom za vrijeme dok mu traje izrečena kazna oduzimanja vozačke dozvole, sud će obavezno zamijeniti ovu kaznu kaznom zatvora, i to tako što će za jednu godinu oduzimanja vozačke dozvole odrediti jedan mjesec zatvora.

3. ZABRANA UPRAVLJANJA MOTORNIM VOZILOM

Ovo je specifična mjera bezbjednosti koja se izriče prema učiniocima saobraćajnih krivičnih djela sa preventivnim karakterom (Jovašević, 1998, 395–400). Ona se sastoji u zabrani učiniocu krivičnog djela da upravlja motornim vozilom određene vrste ili kategorije za određeno vrijeme (član 86 KZRS).

Uslovi za izricanje ove mjere su (Jovašević, 1998, 74–78):

- da je učinilac izvršio krivično djelo kojim se ugrožava javni saobraćaj,
- da je učiniocu izrečena kazna, uslovna osuda, sudska opomena, vaspitna mjera, kazna maloljetničkog zatvora ili oslobođenje od kazne i
- da sud dođe do uvjerenja da je opasno da učinilac krivičnog djela upravlja motornim vozilom određene vrste ili kategorije. Do ovog uvjerenja sud dolazi imajući u vidu sljedeće okolnosti: a) težinu učinjenog krivičnog djela, b) okolnosti pod kojima je djelo učinjeno i c) ranije kršenje saobraćajnih propisa od strane učinioca.¹⁰

Pri izricanju ove mjere sud određuje njeno trajanje koje može da se kreće od tri mjeseca do pet godina, računajući od dana pravnosnažnosti odluke, s tim da se vrijeme provedeno u zatvoru ili ustanovi u kojoj se izvršava mjera bezbjednosti ili vaspitna mjera ne uračunava u vrijeme trajanja mjere (Petrović, Jovašević, 2005, 354 i 355). Ako je mjera izrečena licu koje ima stranu dozvolu za upravljanje motornim vozilom, onda se ova zabrana može odnositi samo na upravljanje motornim vozilom na teritoriji Republike Srbije.

Ako je mjera bezbjednosti izrečena uz uslovnu osudu, sud može da odredi da se takva osuda opozove ako učinilac prekrši zabranu upravljanja motornim vozilom. I konačno, iako se ova mjera izriče fakultativno, po nahođenju suda kada su ispunjeni navedeni uslovi, zakon dozvoljava mogućnost i njenog obaveznog izricanja (kod teških djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz člana 297 KZRS). Amnestijom se može

---

⁹ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (2014), Službeni glasnik Republike Srbije broj 55/14.

¹⁰ Sudska praksa pruža brojne primjere izricanja ove mjere bezbjednosti: ispunjeni su uslovi za izricanje mjere bezbjednosti zabrane upravljanja motornim vozilom kada okrivljeni vozač, došavši do obilježnog pješačkog prelaza na kome je saobraćaj bio regulisan svjetlosnim saobraćajnim znakom, svoje vozilo nije zaustavio ispred pješačkog prelaza kada mu je datim znakom semafora – crvenim svjetlom prolaz bio zabranjen, već je, bez zaustavljanja, nastavio kretanje i oborio pješaka koji je prelazio kolovoz obilježenim pješačkim prelazom (presuda Okružnog suda u Beogradu, Kž. 64/04).

ukinuti ova mjera bezbjednosti, dok se pomilovanjem može ne samo ukinuti, već i odrediti kraće vrijeme trajanja. Mjera se izvršava u skladu sa čl. 210 i 211 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

4. ODUZIMANJE PREDMETA

Iako se oduzimanje predmeta, kao specifična mjera bezbjednosti, može primijeniti i na učinioca saobraćajnih krivičnih djela, u sudskoj praksi se ona u ovakvim slučajevima rijetko izriče. Međutim, to nas ne sprečava da ukažemo na karakteristike ove krivične sankcije.

Ovo je jedina stvarna mjera bezbjednosti u krivičnom pravu Republike Srbije.¹¹ Ona se sastoji u oduzimanju predmeta koji je bio namijenjen ili upotrijebljen za izvršenje krivičnog djela ili koji je nastao izvršenjem krivičnog djela (član 87 KZRS).¹² Da bi se ovi predmeti mogli oduzeti, potrebno je ispunjenje sljedećih, alternativno, zakonom određenih uslova (Petrović, Jovašević, 2005, 353 i 354):

- kada postoji opasnost da će se određeni predmet ponovo upotrijebiti za izvršenje krivičnog djela i
- kada je, radi zaštite opšte bezbjednosti ili iz moralnih razloga, neophodno oduzimanje predmeta.

Izricanjem ove mjere se ne dira u prava trećih lica na naknadu štete od učinioaca. Oduzimanje predmeta je, po pravilu, fakultativno (Jovašević, 2001a, 66–69), ali zakon može odrediti i obavezno oduzimanje predmeta kod pojedinih krivičnih djela. Mjera se izvršava u skladu sa članom 212 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

Od ove mjere bezbjednosti treba razlikovati privremeno oduzimanje predmeta i isprava iz čl. 153 i 154 Zakonika o krivičnom postupku¹³, kao mjeru obezbjeđenja materijalnih dokaza u krivičnom postupku. Ovi se predmeti oduzimaju od učinioaca krivičnog djela ili drugih lica na određeno vrijeme radi dokazivanja određenih činjenica koje su u vezi sa svrhom pretresanja, a po završetku krivičnog postupka ili ranije vraćaju se vlasnicima.

5. PROTJERIVANJE STRANCA IZ ZEMLJE

Budući da saobraćajna krivična djela često vrše i stranci na proputovanju kroz Republiku Srbiju, zakonska je mogućnost da se prema učiniocima saobraćajnih krivičnih djela, koji su strani državljani ili lica bez državljanstva, izrekne ova mjera bezbjednosti. Ovo je specifična mjera specijalno-preventivnog karaktera koja se može izreći samo određenim licima (stranim državljanima ili licima bez državljanstva). Mjera se može izreći strancu koji je izvršio krivično djelo na teritoriji Republike Srbije - ako sud dođe do uvjerenja da je njegov dalji boravak u Srbiji nepoželjan (član 88 KZRS).

Do ovog uvjerenja sud dolazi imajući u vidu sljedeće okolnosti: a) prirodu i težinu učinjenog krivičnog djela, b) pobude zbog kojih je krivično djelo učinjeno, c) način izvršenja krivičnog djela i d) druge okolnosti koje ukazuju na nepoželjnost boravka takvog lica na teritoriji Republike Srbije. KZRS je izričito isključio mogućnost izricanja ove mjere prema licu koje uživa zaštitu prema ratifikovanim međunarodnim ugovorima. Za izricanje ove mjere potrebno je ispunjenje sljedećih uslova: a) da je stranac izvršio krivično djelo na teritoriji Republike Srbije (ne i u inostranstvu), b) da je takvom licu izrečena kazna, uslovna osuda, sudska opomena ili oslobođenje od kazne i v) uvjerenje suda o nepoželjnosti boravka stranca na teritoriji Republike Srbije.

Pri izricanju mjere sud određuje i vrijeme trajanja koje može da se kreće od jedne do deset godina, računajući od dana pravnosnažnosti odluke, s tim što se vrijeme provedeno u zatvoru ne uračunava u vrijeme trajanja mjere. Amnestijom se ova mjera bezbjednosti može ukinuti, a pomilovanjem se ona može

---

¹¹ U teoriji, ali i u uporednom krivičnom zakonodavstvu (Krivični zakonik SR Njemačke u sedmom odjeljku, u čl. 73–76a) ima shvatanja prema kojima bi prirodi i svrsi ove mjere bezbjednosti više odgovarao karakter posebne krivičnopravne mjere sui generis, zajedno sa mjerom oduzimanja imovinske koristi koja je pribavljena krivičnim djelom (Novoselec, 2004, 435). Ukazujući na heterogenost pravne prirode ove mjere, neki autori smatraju da bi nju trebalo smjestiti u pravne posljedice osude (Bačić, 1998, 463).

¹² Sudska praksa bilježi da su primjenom ove mjere oduzimani sljedeći predmeti: pištolj rođaka koji je učinilac neovlašćeno nosio (rješenje Okružnog suda u Beogradu, Kž. 757/03); opojne droge, otrovi, oružje i sredstva za falsifikovanje (presuda Vrhovnog suda Srbije, Kž. 7/05); računar bez obzira na to što nije vlasništvo učinioaca, jer se na njemu nalazio snimak (160 fotografija) pornografske sadržine koji se odnose na maloljetnicu staru 12 godina (presuda Vrhovnog suda Srbije, Kž. 453/06).

¹³ Zakonik o krivičnom postupku (2011), Službeni glasnik Republike Srbije br. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 i 55/14.

ukinuti ili se može одредити краће вријеме њеног трајања. Мјера се извршава у складу са чланом 213 Закона о извршењу кривичних санкција.

6. ZAKLJUČAK

U suzbijanju i sprečavanju саобраћајног криминалитета (кривичних djela protiv безбједности јавног саобраћаја) сва савремена кривична законодавства предвиђају различите врсте и мјере друштвене реакције. U Republici Srbiji postoji razuđen sistem кривичних санкција које се уопште могу примјенити према сваком учиниоцу кривичног djela. Међутим, према учиниоцима саобраћајних кривичних djela KZRS предвиђа двије специфичне врсте санкција. То су: 1) казна – одузимање воzaчке дозволе (која се истина од увођења 1. јануара 2006. године до данас рјетко изрицала) и 2) мјере безбједности: а) забрана управљања моторним возилом, б) одузимање предмета и в) протјеривање странца из земље. Иако је очигледан њихов специјално-preventиван карактер, у теорији и судској пракси се ове мјере сматрају represivним мјерама којима се учиниоцу кривичног djela одузимају или ограничавају одређена права за одређено вријеме. То има значаја и за функционисање локалне заједнице.

7. LITERATURA

- [1]. Bačić, F. (1998). Krivično pravo. „Informator“, Zagreb,
- [2]. Barat, K. (1961). Djela protiv јавног саобраћаја. „Glasnik Advokatske коморе Vojvodine“, Novi Sad, volumen 10, broj 9.
- [3]. Jovašević, D. (1998). Мјера безбедности забране управљања моторним возилом као фактор превенције саобраћајног криминалитета. Zbornik radova „Prevenција саобраћајних незгода на putevima“, Novi Sad.
- [4]. Jovašević, D. (2000). Krivičnopravni aspekti угрожавања јавног саобраћаја. Novi Sad, Zbornik radova „Prevenција саобраћајних незгода на putevima“.
- [5]. Jovašević, D. (2001). Krivično djelo угрожавања јавног саобраћаја у теорији, пракси и упоредном законодавству. Pravo, теорија и пракса, Novi Sad, (2).
- [6]. Jovašević, D. (2005). Krivični законик Republike Srbije са uvodnim komentarom, „Nomos“, Beograd.
- [7]. Petrović, B., Jovašević, D. (2005). Krivično (kazneno) pravo Bosne i Hercegovine, Opšti dio. Pravni fakultet, Sarajevo.
- [8]. Jovašević, D. (2011). Leksikon кривичног права. „Službeni list“, Beograd.
- [9]. Jovašević, D. (2012). Krivično pravo, Opšti dio. Pravni fakultet, Niš.
- [10]. Jovašević, D. (2014). Krivično pravo, Posebni dio. „Dosije“, Beograd.
- [11]. Mršić, Ž., Orehovec, P. (2010). Prometna kaznena djela. Hrvatski ljetopis за kazneno pravo i praksu, Zagreb, (2).
- [12]. Novoselec, P. (2004). Opšti dio кривичног права. Univerzitet u Zagrebu, Zagreb.
- [13]. Petrović, M. (1989). Krivična djela protiv безбједности јавног саобраћаја, магистарски рад. Pravni fakultet, Kragujevac.
- [14]. Tirić, A. (2013). Krivična djela protiv сигурности јавног промета, једнакост и сигурност грађана кроз prizmu usaglašenosti кривичног законодавства у FBiH, Federalno tužilaštvo Federacije BiH, Sarajevo (ft-fbih.pravosudje.ba/vstv/faces/pdfservlet.jsessionid...?p_id_doc..21.7.2015)